

Vernieuwingsaccenten informele zorg Sociaal Domein

I Aanleiding

Het huidige beleid binnen het Sociaal Domein voor Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet heeft overeenkomsten en overlap:

- We willen toe naar een samenleving waarin mensen weer iets voor elkaar over hebben, waarin meer mensen meedoen in de maatschappij naar eigen vermogen met steun van elkaar.
- Sleutelbegrippen in de komende jaren zijn: het nemen van eigen verantwoordelijkheid, investeren in eigen kracht van mensen, de eigen omgeving (informele netwerk) inzetten bij hulpvragen.

In Midden-Limburgs verband is geconstateerd dat het beleid op het gebied van informele zorg vooral lokaal dient te worden vormgegeven. In Midden-Limburgs verband is gekozen voor kennisdeling en het opstellen van vernieuwingsaccenten aan de hand van de landelijke speerpunten¹ "vinden, versterken, verlichten en verbinden". De vernieuwingsaccenten kunnen als basis gehanteerd worden voor het opstellen of ontwikkelen van een lokale agenda en activiteiten op het gebied van mantelzorgondersteuning en vrijwilligerszorg.

Vinden, om oog te hebben voor mantelzorgers en mantelzorgers te zien in onze buurt, op school, bij de, vereniging of in de spreekkamer.

Versterken, om de regie en positie van mantelzorgers te versterken

Verlichten, omdat juist vanwege de grote waarde van het geven van hulp en ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers ondersteuning verdienen.

Verbinden, omdat de samenwerking tussen mantelzorgers, vrijwilligers, professionele zorg en de mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, beter kan.

De speerpunten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en kunnen niet los van elkaar gezien worden. De speerpunten zijn daarom niet separaat uitgewerkt maar worden in samenhang weergegeven in de volgende vernieuwingsaccenten c.q. uitgangspunten voor het lokale beleid op het gebied van mantelzorg. De vernieuwing is vooral gericht op de manier waarop de ondersteuning gebeurt: het bereiken van mantelzorgers, de positie die mantelzorgers innemen en het samenspel tussen hulpvragers, mantelzorgers, vrijwilligers en beroepskrachten.

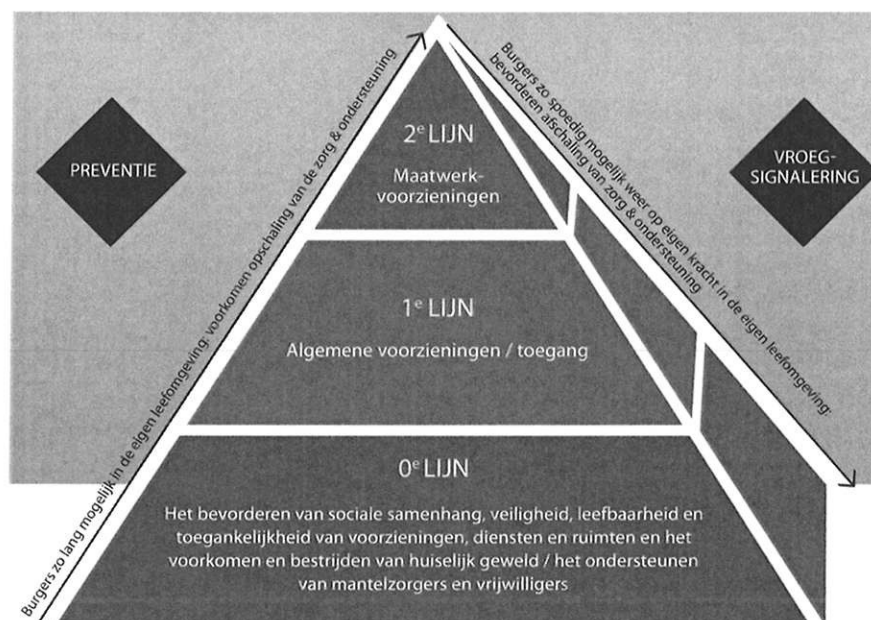
Een ander onderdeel is hoe we als samenleving uitdrukking geven aan onze betrokkenheid bij burgers die ondersteuning nodig hebben en dat er een goede balans is tussen informele en formele ondersteuning en zorg.

De notitie is mede tot stand gekomen na een interactieve klankbordsessie met een vertegenwoordiging van mantelzorgers per gemeente en enkele deskundigen van de steunpunten mantelzorg. Vervolgens is de notitie besproken met de lokale Wmo-raden en het ouderpanel Midden Limburg. Reacties zijn zoveel mogelijk verwerkt in deze notitie.

¹ Mantelzorg is de basis: aandachtspunten voor lokaal beleid, Transitieburo Wmo, november 2014

II Achtergrond

Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde voor de participatiesamenleving. Mantelzorgers maken het mede mogelijk dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven leven. Mantelzorger: je bent het hebt het of hebt er (straks) een nodig. Mantelzorg mogelijk (blijven) maken is dan ook een opgave voor de gehele samenleving. Mantelzorg wordt geboden al dan niet in combinatie met formele zorg. Mantelzorgers spelen dan ook een rol in zowel de nulde, eerste als tweede lijn.

Mantelzorg wordt samen met vrijwilligerszorg gezien als informele zorg. Tussen mantelzorg en vrijwilligerszorg zitten enkele verschillen. Mantelzorg is "de zorg die wordt gegeven aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe omgeving". Deze zorg kan gegeven worden door huisgenoten en niet-huisgenoten en het kan gaan om intensieve of minder intensieve hulp, maar in alle gevallen betreft het de zorg voor iemand met gezondheidsproblemen. Niet alleen persoonlijke verzorging of huishoudelijke hulp behoort tot mantelzorg, maar ook begeleidende taken. Het verschil tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk is dat vrijwilligers onbetaald en onverplicht werkzaamheden verrichten in georganiseerd verband voor andere die de behoefte hebben aan zorg en ondersteuning. Vrijwilligers starten hun hulp vanuit een positie waarin ze geen persoonlijke relatie hebben met de zorgvrager. In de praktijk bestaat nog een belangrijk verschil. Een vrijwilliger kan kiezen om voor een afgebakende periode vrijwilliger te zijn. Voor mantelzorgers is dit anders; mantelzorg is iets waar je inrolt wanneer de situatie zich voordoet, en wat zich vaak langdurig voor blijft doen. Formele zorg wordt in het gemeentelijke beleid gezien als aanvullend en ondersteunend op mantelzorg en vrijwilligerszorg.

Naast de bestaande inzet op mantelzorgondersteuning en waardering, hebben de gemeenten in Midden-Limburg vernieuwende maatregelen voor ogen om de drempel voor nieuwe mantelzorgers en zorgvrijwilligers te verlagen en hun taak te vergemakkelijken.

Deze notitie is gericht op het ontwikkelen van vernieuwingsaccenten voor een goede en toekomstbestendige mantelzorgondersteuning die zowel bestaande mantelzorgers versterkt, als nieuwe mantelzorgers en/of zorgvrijwilligers aanspreekt. Hierbij wordt gestreefd naar een breed scala aan mantelzorgondersteuning die bovendien toegespitst is op mensen met specifieke problemen.

III Vernieuwingsaccenten

Per vernieuwingsaccent worden praktijkvoorbeelden van de betrokken gemeenten gegeven. Deze zijn bedoeld ter illustratie en inspiratie. Vanzelfsprekend zijn er in alle gemeenten goede voorbeelden van bestaande en nieuwe initiatieven. In deze notitie geven we dus geen uitputtend overzicht per gemeente. Dit wordt opgenomen in de lokale uitvoeringsagenda.

1. De samenleving is betrokken en heeft begrip voor mantelzorgers

*"Ik ben blij dat mijn partner af en toe gezellig naar deze vrije inloop kan gaan in het dorp, zodat ik bijvoorbeeld even lekker naar de stad kan met een vriendin",
mantelzorger*

We zijn allemaal vroeg of laat mantelzorger. Oog hebben voor elkaar, zorg hebben voor elkaar, mantelzorg is vanzelfsprekend in onze samenleving en we hebben er aandacht voor, als familie, als buurtgenoot, collega, als leidinggevende, als verenigingslid, als ambtenaar, als leerkracht, als huisarts etc. Specifieke aandacht gaat uit naar huisartsen, scholen en werkgevers. Dit zijn namelijk de plekken waar mantelzorgers vaak hun vragen en problemen bespreken of tegen knelpunten aanlopen.

Gemeenten bieden ruimte aan initiatieven op het gebied van informele zorg.

Praktijkvoorbeelden:

- De gemeenten Roerdalen en Leudal organiseren op de landelijke Dag van de Mantelzorg een waarderingsactie waarbij personen uit de eigen omgeving, het netwerk, etc. de mantelzorger kunnen aandragen voor een attentie.
In gemeente Leudal is een vrijwilligersgroep mantelzorgondersteuning actief die samen met de gemeente, sponsors en lokale ondernemers ontmoetingsactiviteiten en de attentie organiseert. Naast de persoonlijke boodschap van diegene die de aanmelding verzorgd, krijgen de mantelzorgers een consumptiemunt met versnapering voor 2 personen die ingeleverd kan worden bij deelnemende ondernemers die zorgen voor een welverdiend pauze moment. Leuk voor man en vrouw, jong en oud! Door deze integrale werkwijze worden mantelzorgers erkend en herkend door de samenleving.
- Gemeente Roermond organiseert samen met maatschappelijke organisaties en bedrijven gesprekstafels in het kader van een bewustwordingscampagne "oog voor de mantelzorger". Maatschappelijke organisaties, mantelzorgers en andere betrokkenen gaan met elkaar in gesprek gericht op bewustwording, ideeën en concrete acties ter versterking van mantelzorgers.
- Gemeente Maasgouw organiseert jaarlijks een verwendag voor mantelzorgers in samenwerking met lokale ondernemers, PSW, de welzijnsinstelling en vrijwilligers; dit draagt mede bij aan bewustwording van de omgeving van mantelzorgers.
- In gemeente Maasgouw zijn er diverse huiskamers van de buurt, vrije of open inlopen, waar degene, waarvoor gezorgd wordt aan kan deelnemen en de mantelzorger ontlast wordt (respijtzorg).

2. Mantelzorgers worden gezien en benaderd dicht bij hun leefpad en zorgpad van diegene, waar ze voor zorgen

"Al jaren zorg ik voor mijn dochter, die een verstandelijke beperking heeft; sinds kort besef ik dat ik mantelzorger ben en zie nu dat er veel informatie beschikbaar is", deelnemer van de gesprekstafel

Mantelzorgers worden gezien dichtbij hun leefpad (dagelijks leven), de route van het dagelijks leven, voor de jongere is dat bijvoorbeeld de school, voor ouderen de vereniging, werkende mantelzorgers treffen we aan op hun werk. Vier van de vijf mantelzorgers verricht betaald werk. Werkgevers die oog hebben voor mantelzorgers maken een goede balans tussen werk en privé mee mogelijk. Mantelzorgers worden ook gezien bij het zorgpad van hun naaste. Waar komen mantelzorgers en hun naaste voor zorg en ondersteuning bijvoorbeeld bij huisartsen, fysiotherapeuten, ziekenhuizen, OGGZ-professionals, diëtisten, Wmo consultants of CJG medewerkers. Herkennen en erkennen van mantelzorgers vormen de basis van de ondersteuning.

Daarnaast is het van belang dat er informatie beschikbaar is over alle (informele) mogelijke ondersteuning inclusief zelfhulpnetwerken om taakverlichting optimaal mogelijk te maken.

Uit Mantelzorg is de basis:

- Leeft u zich in waar mantelzorgers te vinden zijn en verstrek op die plekken informatie over mantelzorg. Denk daarbij naast huisartsen en thuiszorg ook eens aan scholen en lokale/regionale werkgevers, of een centraal punt als de fysieke bibliotheek of via social media.
- En stel de juiste vragen:
Niet "bent u mantelzorger", maar "zorgt u voor iemand?"

Praktijkvoorbeelden:

- In de gemeenten Leudal en Roermond wordt op enkele scholen in de lessen aandacht besteed aan (jonge)mantelzorg.
- In de gemeente Roerdalen werken professionele organisaties die in contact komen met mantelzorgers met elkaar samen. Vaak is er contact op een natuurlijke wijze vanwege de ondersteuning voor de zorgvrager. En goed samenspel met de mantelzorgers en waar nodig het bieden van ondersteuning is dan mogelijk in een vroeg stadium. De organisaties wisselen onderling expertise uit.

3. In het keukentafelgesprek staan de hulpvrager en mantelzorger centraal

"Houd alles menselijk en luister echt naar de mantelzorger", mantelzorger van een familielid met een chronische ziekte

Eén van de kernelementen van maatschappelijke ondersteuning is dat een hulpvrager als mens met zijn/haar verhaal centraal staat, maximaal aan zet is en blijft, en een medewerker nodig heeft die hem/haar daarin faciliteert. Essentieel is dat breed gekeken

wordt naar alle leefgebieden, niet te snel de stap van vraag naar oplossing wordt gezet (ruimte voor het verhaal) en dat de oplossing die uiteindelijk wordt gekozen de oplossing van de hulpvrager is. Een hulpvrager en mantelzorger hebben vaak zelf goed zicht op wat werkt en wat niet. De professional namens de gemeente heeft daarmee nadrukkelijk een faciliterende rol.

In deze gesprekken is de mantelzorger een gelijkwaardige gesprekspartner en niet een afgeleide van de hulpvrager. Er wordt dan ook niet enkel gesproken over de inzet van de mantelzorger, maar de mantelzorger wordt vanuit een breder perspectief benaderd, zoals werk, inkomen en vrijetijdsbesteding (1Gezin 1Plan). Hierbij wordt netwerkgericht gewerkt dat wil zeggen dat er aandacht is voor versterking van het netwerk, omdat het fijn is om zorg te delen.

Tijdens het keukentafelgesprek is er ook oog voor de andere rollen van de mantelzorger (zie ook punt 6) en de mogelijkheden om die rollen te kunnen blijven vervullen. Dat betekent dat de mogelijkheden worden onderzocht voor, indien nodig, gebruik van algemene voorzieningen en/of inzet van maatwerkvoorzieningen voor de mantelzorger om overbelasting te voorkomen.

Uit Mantelzorg is de basis:

- Betrek de mantelzorger zo vroeg mogelijk in het onderzoek, ofwel bij het keukentafelgesprek.
- Maak uw keuzes: nodigt u de zorgvrager en mantelzorger tegelijkertijd uit voor het keukentafelgesprek, of voert u meerdere gesprekken?
- Maak in een eerste gezamenlijk keukentafelgesprek de zorgbehoefte van de zorgvrager en de mogelijkheden en grenzen van de mantelzorger expliciet en dus bespreekbaar.
- Besteed in een gesprek met de mantelzorger niet alleen aandacht aan de belasting van het mantelzorgen, maar zorg ook dat de positieve ervaringen met het zorgen aandacht krijgen. Misschien kunnen die positieve ervaringen worden uitgebreid, om de draagkracht van de mantelzorger te vergroten?
- Wees consequent en constructief: stel vragen om tot maatwerk te komen en wees flexibel in de ondersteuningsmogelijkheden zodat het van toegevoegde waarde is op de taken die mantelzorgers en zorgvragers zelf (kunnen) uitvoeren.
- Vraag: wat kunnen wij doen zodat u de zorg voor u naaste langer volhoudt?

Uit de gesprekken met Wmo raden en het ouderpanel Midden-Limburg komt naar voren dat veel mantelzorgers vooral gebaat zijn met eenvoudige procedures bij het aanvragen van hulp en ondersteuning.

4. Oog voor en ondersteuning van mantelzorgers is integraal onderdeel van het handelen van zorg- en welzijnsprofessionals

"Een praktisch advies kan van veel betekenis zijn. Ik heb veel gehad aan het advies van de fysiotherapeut hoe ik mijn man het beste kan helpen van bed naar rolstoel", mantelzorger voor een familielid met een partiële dwarslaesie

Een advies van de fysiotherapeut bijvoorbeeld op het gebied van tiltechniek, een vraag van de wijkverpleegkundige hoe het met de mantelzorger gaat of aandacht van de leerkracht aan de jonge mantelzorger in haar klas kan tot grote steun zijn van de mantelzorger (microniveau). Oog voor, en ondersteuning van mantelzorgers mag niet alleen voorbehouden zijn aan een steunpunt mantelzorg.

We investeren in de samenwerking van sociale wijkteams met wijkverpleegkundigen, vrijwilligers en mantelzorgers gericht op het verbinden van het sociale en medische domein.

Dat betekent ook investeren in samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders, die mantelzorgers tegenkomen waarvan de zorgvrager zorg krijgt vanuit de WLZ en ZVW. Hier ligt een belangrijke opgave gericht op het vereenvoudigen van regelgeving.

Uit Mantelzorg is de basis:

- Maak in de inkoop van zorg en ondersteuning naast afspraken over mantelzorgbeleid ook afspraken over de competenties en benodigde bijscholing van beroepskrachten en (zorg)vrijwilligers.
- Houd in de gaten dat samenwerking met mantelzorgers voor alle vormen van zorg en ondersteuning belangrijk is: van hulp bij het huishouden tot arbeidsmatige dagbesteding.
- Draag bij aan de samenwerking tussen professionals, mantelzorgers en zorgvrijwilligers door extra te investeren in gezamenlijke deskundigheidsbevordering.

Praktijkvoorbeelden:

- Naoberzorgpunt Roggel:
Betrokken burgers hebben het initiatief genomen om een vrijwilligersorganisatie op te zetten met als doel meer samenkracht en burgerschap te realiseren in Roggel. Uitgangspunt is het stimuleren van ontmoetingen en het creëren van ontmoetingsplekken in het dorp. Naoberzorg is een netwerkorganisatie die zich vooral inspannt om de samenwerking met de eerstelijnszorg te verbeteren en een brug te slaan tussen vrijwilligerszorg en de eerstelijnszorg. Samen werken aan preventie, want voorkomen is nog altijd beter dan genezen.
- Pilot zorgteam Roermond:
Door deelname van een mantelzorgconsulent in het sociale wijkteam ontstaat er ook bij andere medewerkers meer oog voor mantelzorgers en wordt expertise met elkaar gedeeld.
- In alle gemeentes werken organisaties aan deskundigheidsbevordering van medewerkers met betrekking tot samenwerking en ondersteuning van mantelzorgers. De steunpunten mantelzorgers ontwikkelen zich steeds meer als expertisepunten.

5. Mantelzorgers zijn meer dan zorgers van...

"Het is zo belangrijk dat mantelzorgers blijven deelnemen aan activiteiten voor zichzelf. Maar ze vinden het vaak moeilijk om de zorg te delen", mantelzorgconsulent Steunpunt Mantelzorg

Mantelzorgers zijn natuurlijk meer dan alleen zorgers. Dat wordt wel eens uit het oog verloren. Ze zijn ook inwoner, partner, ouder, vriend, werknemer, lid van een vereniging etc. Dat betekent ook dat de omgeving, waaronder buurtgenoten, werkgevers en

verenigingen, oog heeft voor en bijdraagt aan het mogelijk maken van mantelzorg. En dat de mantelzorger zelf voldoende ruimte heeft om te blijven participeren in de samenleving

Mantelzorgers zijn ook samenwerkingspartners van formele zorgverleners. Zij hebben vaak veel kennis en deskundigheid opgebouwd. Een goed samenspel van mantelzorgers en zorgprofessionals is nodig om een zo goed mogelijke ondersteuning te bieden aan de zorgvrager en mantelzorg blijvend mogelijk te maken. Dat betekent ook indien nodig inzet van respijtzorg. Hierbij dient specifiek oog te zijn voor mantelzorgers van mensen met psychiatrische en psychosociale problematiek.

De Wmo-raden en het ouderpanel Midden-Limburg geven aan dat naast de hulp en ondersteuning vanuit het eigen netwerk of door vrijwilligers er vervangende zorg en ondersteuning beschikbaar dient te zijn zoals huishoudelijke hulp, professionele begeleiding, dagbesteding, logeermogelijkheden etc. zodat er een goede balans blijft en mantelzorgers niet overbelast raken.

Praktijkvoorbeelden:

- In Leudal zijn diverse huiskamerprojecten. Daar ontmoeten ouderen elkaar en ondernemen zij samen verschillende activiteiten. Het is eigenlijk vooral een heel sociaal gebeuren. Dit mantelzorger heeft dan ruimte voor zichzelf.
- In meerdere gemeentes zijn zorgvrijwilligers actief, die samen met hulpvragers een activiteit ondernemen. Er zijn specifiek dementievrijwilligers opgeleid o.a. in de gemeenten Maasgouw, Leudal, Roerdalen en Roermond. Delen van zorg maakt het mogelijk dat mantelzorgers andere rollen kunnen blijven vervullen.

6. Mantelzorgers worden gehoord

"We praten vaak over mantelzorgers in plaats van met mantelzorgers. Als gemeente gaan we steeds vaker in gesprek met mantelzorgers over wat er nodig is", wethouder van een van de gemeentes in M-Limburg

Elke gemeente heeft vormen van formele en informele inspraak over het beleid van en voor mantelzorgers. In de Wmo raden en in het ouderpanel Midden-Limburg zitten ervaringsdeskundigen op het gebied van mantelzorg. Daarnaast worden mantelzorgers actief benaderd door de gemeente en steunpunten mantelzorg om hun kennis en ervaring te delen met professionals en mee te denken in het opstellen en uitvoeren van beleid.

Veel mantelzorgers ervaren steun door contact met lotgenoten. Mantelzorgers organiseren dat soms zelf en er zijn organisaties die deze vormen van contact organiseren zoals het Toon Hermans Huis, het Alzheimer café of mantelzorgsalons van een Steunpunt Mantelzorg.

Praktijkvoorbeelden:

- In gemeente Leudal organiseert het steunpunt mantelzorg naast thema bijeenkomsten ook jaarlijks een grote ontmoetingsactiviteit met mantelzorgers. Tijdens deze activiteit wordt op een ludieke wijze in gesprek gegaan met elkaar. Zo komen er vragen van mantelzorgers aan de orde die bepalend zijn voor het jaarprogramma. Zo sluit de vraag aan bij de behoefte want wie weet het immers beter dan de mantelzorgers zelf? Juist. De mantelzorgers onder elkaar!
- In gemeente Roermond heeft het Steunpunt Mantelzorg een mantelzorgpanel, dat als klankbord dient voor de uitvoering van het lokale beleid.
- In het kader van dementievriendelijk Roermond is een werkgroep dementie en mantelzorg gestart met mantelzorgers van mensen met dementie. Zij werken samen concrete acties uit die aansluiten bij de behoeften van mantelzorgers.
- In Maasgouw vinden er periodiek 'mantelzorgsalons' plaats. Een mantelzorgsalon is een bijeenkomst waar de mantelzorgers elkaar op een informele manier kunnen ontmoeten, ervaringen met elkaar kunnen delen (lotgenotencontact) en geïnformeerd worden over voor hen relevante onderwerpen. De nadruk van de mantelzorgsalons ligt op ontmoeting en informatie.

7. Maak mantelzorg en vrijwilligerszorg begrijpelijk en toegankelijk

'Ik doe alles op mijn gevoel. Als je de hulpvrager met open vizier benadert is het contact vaak leuk. Een blij gezicht of een glimlach die je krijgt als je binnenkomt dat is ook waarom je het doet. Je doet het niet alleen voor de ander, maar ook voor jezelf. Je houdt er een goed gevoel aan over.', zorgvrijwilliger.

Termen als mantelzorg, zorgvrijwilliger of informele zorg hebben vaak een bepaalde zware lading, waardoor het de verkeerde beelden oproept. Zorg en oog voor elkaar is voor veel mensen vanzelfsprekend. Durven vragen en durven geven daar draait het om. Mensen, die hulp nodig hebben, kunnen op een ander terrein iets betekenen voor een ander. De mevrouw, die hulp nodig heeft met boodschappen doen, wil graag de administratie doen van de vereniging in de buurt. Wederkerigheid op een eenvoudige manier draagt bij aan sociale samenhang.

Praktijkvoorbeelden:

- In Leudal worden burgerinitiatieven op vraag ondersteund. Dit kan een kort advies zijn, maar ook samen met vrijwilligers in gesprek rondom een thema, bijvoorbeeld de rol van vrijwilligerswerk, eenzaamheid of grenzen en verantwoordelijkheid.
- In gemeente Maasgouw is de campagne Deel je moment gestart. Elkaar helpen, een boodschap doen of zorgen voor het vervoer naar een activiteit waar jezelf al heen ging. Een ander helpen kan eenvoudig zijn, onder het motto: deel je

moment. De campagne richt zich op het versterken van onderlinge hulp in de gemeente.

- Burenhulpinitiatieven: in meerdere gemeentes starten burenhulp initiatieven. In gemeente Roermond in diverse wijken Buurthulp Vrijveld, Voor en door Boukoul, WoonzorgBrigade Donderberg.
- Heitser burenhulp:
De Stichting Heitser Burenhulp wil een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in Heythuysen door het organiseren van burenhulp. Mensen die door ziekte, handicap of leeftijd voor kortere of langere tijd beperkt zijn in hun doen of laten kunnen vaak bij alledaagse hulpvragen een beroep doen op hun familie, vrienden of bekenden uit de buurt. Maar deze hulp is niet altijd beschikbaar. De Stichting Heitser Burenhulp heeft hiervoor burenhulp georganiseerd en wil zo een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van Heythuysen.

Op basis van een pre-advies van een speciaal voor dit advies geformeerde werkgroep komt de Wmo-raad Leudal tot de onderstaande reactie:

Algemeen:

- De indruk bestaat dat de beleidsuitgangspunten zoals beschreven zowel bedoeld zijn om mantelzorg positief te ondersteunen (vinden, versterken, verlichten en verbinden) als ook het vrijwilligerswerk. De nota belicht echter niet of nauwelijks goede ondersteuning van vrijwilligers. Hiervoor zouden op alle vier van bovenstaande terreinen separaat aandacht moeten zijn.
- Zowel op het terrein van de mantelzorgers als helemaal t.a.v. de vrijwilligers ontbreekt het in deze nota aan een duidelijke onderbouwing, kwalitatief en kwantitatief, om volwaardige ondersteuning te ontwikkelen en daarmee om toekomstbestendig beleid te formuleren. De Wmo-raad beveelt aan om actuele en toekomstige aantallen/cijfers op te nemen, alsmede een inhoudelijke visie die mogelijke bedreigingen of kansen in beeld brengt.
- In de oplossingsrichting die als vernieuwingsaccenten wordt gepresenteerd zou één ding centraal moeten staan: het ontlasten van de mantelzorger. Daar ligt altijd de kern van het probleem. Dat mantelzorgers overbelast raken en zijn. Daarbij is daadwerkelijke vervanging van de zorg noodzakelijk. Dit kan indien mogelijk vanuit het eigen sociale netwerk, maar anders vanuit betaalde respijtzorg worden gerealiseerd. Er kan ook wederom vanuit het eigen netwerk of betaald professioneel huishoudelijk hulp of begeleiding worden ingezet, dagbesteding. Tenslotte zijn logeermogelijkheden enorm van belang. Al deze opvang moet voldoende deskundig zijn. Daarnaast is ook emotionele ondersteuning belangrijk en tenslotte is soms educatie m.b.t. ziektebeelden en verzorging van belang, naast uiteraard concrete aanpassingen. Een opsomming van dit hele plaatje ontbreekt naar het oordeel van de Wmo-raad en is essentieel.
- Daarnaast is ook pgb-beleid dat voldoende betaalde informele zorg mogelijk maakt waar nodig essentieel. Het ontbreekt in deze notitie aan een visie hierop. De Wmo-raad adviseert om dit tekort aan te vullen.
- Lotgenotencontact en maatjes/buddy's zouden ingezet kunnen worden als versterkend. Deze ontbreken in deze notitie. De Wmo-raad raadt aan deze op te nemen.

Pagina 1: Bij de onderdelen 'vinden' en 'versterken' zijn de vrijwilligers niet opgenomen. Dit is wel van belang.

Ook in de opsommingen dienen lotgenoten een plek te krijgen.

Pagina 2: Bij 'vernieuwende activiteiten' is het van belang om te vermelden dat er in het informele zelfhulpnetwerk 117 activiteiten zijn en dat vanuit dit netwerk ook de mogelijkheid bestaat om nieuwe te ontwikkelen. De Wmo-raad wil opgenomen zien dat het ter beschikking hebben en stellen van informatie over alle (informele) mogelijke ondersteuning incl. zelfhulpnetwerken essentieel is om taakverlichting optimaal mogelijk te maken.

Pagina 3: De Wmo-raad vindt het van belang dat er in dit hoofdstuk ook activiteiten worden opgenomen waarbij mantelzorgers en vrijwilligers in beeld worden gebracht en activiteiten worden gerealiseerd die bijdragen aan het in stand houden van mogelijkheden. Hierin achten wij het van belang dat er wellicht steeds meer informele

zorg vanuit informele verbanden wordt aangeboden (zoals bijv. burenhulp). Daarbij is aandacht voor continuïteit van belang.

Pagina 4: Bij punt 2 staat: 'herkennen en erkennen van mantelzorgers vormen de basis van de ondersteuning'. Hierbij stelt de Wmo-raad de vraag of deze aandacht er ook is bij een indicatie en of mantelzorgers worden betrokken bij de besluitvorming. Er moet met de zorgvrager en de mantelzorger een toekomstbestendig ondersteuningsplan worden ingezet.

In het kader wordt het belang onderstreept van het stellen van de juiste vragen. De Wmo-raad wil benadrukken dat de vraag 'zorgt u voor iemand?' een goede vraag is!

De Wmo-raad adviseert om in ditzelfde kader ook activiteiten en mogelijkheden m.b.t. de ondersteuning van het vrijwilligerswerk op te nemen.

Pagina 5, punt 4: Boven de praktijkvoorbeelden staat opgenomen dat men moet investeren in samenwerken. Uiteraard onderschrijft de Wmo-raad dit punt. Echter dient men hierbij te vermelden dat de meerwaarde die de samenwerking heeft voor mantelzorgers en vrijwilligers wel altijd goed bewaakt moet worden. Samenwerking levert niet automatisch een verbetering van een situatie voor zorgvragers op.

Pagina 6: De Wmo-raad wil de praktijkvoorbeelden graag onderschrijven en bepleiten dat hierin ook initiatieven ontwikkeld worden in Leudal.

Tenslotte wordt gewezen op de notitie 'Samen aan de slag met informele zorg', die onlangs is verschenen en waarin zeer veel aanvullende en bruikbare informatie en praktijkvoorbeelden zijn opgenomen. De Wmo-raad acht de koppeling deze rijksnotitie en de besproken lokale/regionale notitie essentieel.

Gepubliceerd op Rijksoverheid.nl

26 januari 2016

Nieuwsberichten

Nieuwsberichten Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Samen aan de slag met informele zorg

26 januari 2016, 20:57

Staatssecretaris Martin van Rijn ontving 26 januari 2016 de herziene druk van de toekomstagenda informele zorg en ondersteuning.

[Lees meer](#)